

MAGYAR NÉP

LITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI
KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

éves	44 L.
háromhavos	22 L.
negyed évre	11 L.
egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő:

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő:

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kladóhivatal:

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

Hilibi Dr. Haller Gusztáv

A Romániában élő magyarságnak ismét gyászja van: Dr. Haller Gusztáv Kolozsvár sz. kir. város volt polgármestere, a Magyar Szövetség és utóbb a Magyar Párt alelnöke e hó 20-án váratlanul meghalt. Mi, árva magyarok, kettősen is érezzük a csapás súlyát, de őszinte részvételt érzi az egész magyarság, amelynek érdekében utolsó leheletéig önfeláldozással, küzdelmekből és szenvedésektől vissza nem riadva rendületlenül dolgozott. Rövid polgármestersége alatt minden tehetséggel és igyekezetével a város és annak közönsége előmeneteléért és jólétéért fáradozott. A város nagyarányú fejlesztése tekintetében eszméit és gondolatait a közbejött világfelfordulás miatt nem tudta ugyan megvalósítani, de a város közönsége jólétének előmozdítására minden lehetőt elkövetett. Ezen odaadó munkásságának volt köszönhető, hogy a háború borzamlas éveiben a város közelébe úgy szólva páratlan volt az erdélyi városok között.

Nemes gondolkozása és páratlan ember-szeretetének minden jótékony intézmény érezte hatását. Mindenütt ott volt, ahol tenni és dolgozni kellett. Szerette a munkát, annak értékét kis korától kezdve megtanulta és egész élete folyása alatt fáradhatatlanul dolgozott embertársaiért. Az imperium átvételekor ott hagyta diszes méltóságát. Becsületese magyar lelkiismeretével — a fennálló jogra és törvényre hivatkozással — nem tudta összeegyeztetni, hogy az akkor még békeszerződésileg Romániának oda nem ítélt területen hűségesküvet tegyen annak az államnak, amely akkora hatalmát jog szerint ezen a területen még nem gyakorolhatta. Ő azért továbbra is fáradhatatlanul dolgozott, sőt ettől az időtől kezdve még odaadóbb munkát fejtett

DR. HALLER GUSZTÁV

ki magyar testvérei érdekében. Ez a munka sokkal küzdelmesebb volt az eddiginél. Tevékeny részt vett a Magyar Szövetség megteremtésében, amelynek érdekében nemes szive utolsó dobba-

násáig a legnagyobb lelkesedéssel dolgozott. Nem csüggedt, ha nemes munkájának nem látta megfelelő eredményét: felemelt fővel ismét felvette a keresztet, dolgozott napestig, mert meg volt győződve arról, hogy az igazságnak és jognak előbb-utóbb győznie kell és magyar testvéreire fel fog virradni a megelégedés és boldogság napja.

Lapunk megteremtésében is igen jelentékeny része volt, hűségesen olvasta, bölcs tanácsaival és tapasztalataival szívesen állott rendelkezésére, ezért lapunk is méltán gyászolja őt.

Mint ember mindenkinek csak jót akart és így a végtisztességén megjelent gyászoló közönség részvétlkönnyei a szeretetnek és megbecsülésnek voltak igaz könnyei.

Halála mindnyájunk közös vesztesége, a jogainkért folytatott küzdelem önzetlen, becsületes és odaadó munkása távozott körünkől. Kihült teteme a szeretett anyaföldben pihen, de szelleme, nemes lelke itt él és itt fog élni közöttünk! Ez a szellem és nemes lélek fog erőt adni mindnyájunknak küzdelmeinkben, hogy azt a zászlót, amelynek hűséges hordozója volt mindvégig, még nagyobb lelkesedéssel és szeretettel álljuk körül.

BCU Dr. Naláczy István.

Mozog a föld . . .

Mozog a föld . . . inog a talaj az erdélyi mesgyék dolgozkezü népe alatt. Valami fertőző veszlopakodott népünk lelkébe. A kivándorlási láz.

Hamis próféták szédelegnek főleg magyar földmives társaink között. Mézes-mázos szavakkal hirdetik, hogy a nagy tengeren túl Dél-amerikában, Braziliában egy új Kanaán, egy új igéretföldje várakozik a bevándorló földmivesre.

És akadnak — sajnos — könnyen hívők, kik az itthoni megélhetés biztos talaját, földjüket, házukat, s kis vagyonkájukat pénzzé teszik, kezükbe veszik a vándorbotot, hogy majd odaát Braziliában birtokot szereznek, vagyont gyűjtenek.

Ilyen hamis próféták egyike valami Herberger nevű uraság, ki a hajóstársaságok busás hasznáért szállítja a hiszekegy lelkű munkás kezeket. Egyik hunyadmegyei testvérünkkel azonban egyik ilyen ügynök úr csufosan megjárta.

Ez a dévai testvérünk nem ült föl a mézes-mázos beszédnek, a sátáni csábitásnak, hanem egy szép napon felkerekedett és kihajózott Braziliába, hol személyesen meggyőződött arról, hogy az a paradicsomi állapot, amit a kivándorlási hiénák eleibe festettek — *hazugság*,

csalás. Mert bizony az a paradicsomi hely Braziliában egy *hegyes, völgyes, erdős, bokros terület*, mit az ottani kormány a bevándorlók kal akar először kiirtatni, azután telkesíteni művelhetővé tenni.

Testvérünk, ha kell, hittel is bizonyítja, hogy ott még nagyobb nyomoruság, szenvedés, kó a kimenőre, mint az itthoni életküzdelemben. Éppen ezért a látottak, hallottak és tapasztaltak upörvendett, hogy nem adta el mindenét, na rugta ki lába alól a szülőföldet, s még jobbakörvendett, hogy drága Erdélyünk bércei kő, ro újra visszakerülhetett. — Ez a tisztalelkű becaletes magyar földmives szemébe vágta a Herberger uraknak, hogy hazudnak és figyelmeaz mindenkit, kinek munkás keze van, munka srető szive van: maradjon vesztég, mert azzamunkaerővel, fáradtsággal, szorgalommal, törállvéssel, amit az idegenben, vadak tanyájánársárgaláz gyötrelmei között elpazarol, ott keskenyérhez is alig jut — mig idehaza kalacszereshet vele.

Vigyázat, magyar földmives testvéreim! Ugorjatok be a lelketlen lélekkufárok hitegetésnek. Ezek nem érettetek fáradnak, nem a jövőndő boldogulásokra törekednek, hanem maguk hasznáért toborozzák és szállítják embereket, hogy az eladott lelkek után fejnek busás osztalékot kapjanak.

Tehát vigyázat, testvérek: ebrudra a s delgőkkel!

Orbán Balázs

A kisebbségi nemzetek védelme

A békeszerződések ugyan gondoskodnak a kisebbségi jogok védelméről, a népszövetség azonban nagy kevéssé hajlandó még tultenni magát a tényleges hazai viszonyokon, s így Genfből jó ideig nem várhatunk olyan fordulatot, amely a minoritások helyzetének jelentősebb változását hozhatná magával. Éppen ezért vette kezébe a kisebbségi nemzetközi jogvédelem gazdaságos gondolatát a Népek Ligája s az Interparlamentáris Unió, amely utóbbi 10 tagu választmányt küldött ki a kérdés beható tanulmányozására. A választmány kebeléből öt tagu előkészítő bizottság alakult, melyben két többségi nemzeti és két kisebbségi foglalt helyet a svéd Adelswärd báró elnöklete alatt. A többségiak: a cseh Uhlir és a schweizi Usteri, a kisebbségiak pedig Dr. Medinger, a cseh-németek vezére s báró Jósika Sámuel, a romániai Magyar Párt elnöke. Ez az előkészítő bizottság márc. 14-én ült össze Párizsban s megbeszélte a választmányának Bazelben, április 1-én folytatandó üléséhez szükséges anyagot. A j

Bratokkal természetesen csak akkor foglalkozunk, ha majd azokat a választmány lefárgyalja. A gyöngéledő Jósika báró helyett dr. Tiller József, a Lugoson megjelentető „Magyar kisebbség” egyik szerkesztőtársa jár el Párisban.

Amilyen örömmel tölt el, hogy ezt a minket oly közelről érintő kérdést komoly tárgyalás alá veszik, ép annyira érelt, hogy az alkotmány tárgyalása rendén a parlament alkotmány-tervező bizottsága újra elvetette azt a kisebbségi indítványt, hogy a polgári jogok az új alkotmányban a román állampolgárok, s ne csupán köroránok” részére biztosítsanak. Hiszen tudjuk, hogy a román szó ebben az értelemben egyenlő jelentőségű a román állampolgársággal, mert nem a tajt, hanem az államhoz való hozzátartozást akarja kifejezni, mégis sokkal szabaosabb, a tényleges viszonyoknak inkább megfelelő és minden félreértést kizáró volna a „román állampolgár” kifejezés.

Uj utak a boldogulásra.

Leikes munkatársaink sok üdvös mozgalom megindítására, sok hasznos tanács közlésére használták föl lapunk hasábjait. Örömmel adunk helyet az alábbi közleménynek is, mert ez az anyagi boldogulásnak új lehetőségeit tárja föl.

S nemcsak tanácsot ad, hanem munkát is ajánl!...

Hozzászólás a szövőszékek ügyéhez.

A „Magyar Nép” 1922. évi 50. számában megjelent „Vidéki tudósítás a gyors szövőgépekről” című közleményre vonatkozólag, mint az ügy iránt érdeklődő szakember a köz érdekében közlöm a következőket:

Háromszék megyében annak idején népművelési célból gazdagon felszerelt szövőtelepek létesítettek falunként. A menekülés következtében ezen telepek szövőszékszerelékeinek egy része elkallódott, másrésze szándékosan tönkretételt, úgy, hogy ma már számításba sem jöhet.

Pedig a mai drága világban egy okszerűen felszerelt szövőtelep fontos tényező lehetne a megélhetés nehéz küzdelmében.

Nagyon helyes a tudósító ur ajánlata, hogy az árvalaházak és egyes nagyobb múnkaerővel rendelkező intézetek karolják fel az ügyet, de én melegen ajánlom azon nőknek és uraknak is, akik állásukból elmozdítatlan, nehezen, vagy egyáltalán nem tudnak megfelelően elhelyezkedni. A műszövészet amellelt, hogy jó keresetforrás, könnyű és művészi foglalkozási ág.

Én, mint minden székely ember, kicsiben ezermester is vagyok, minek folytán jó asztalossal pontos szövőszékeket készíttethetnék (magamnak már pár darabot csináltattam), nyüstök kötésének tanítását is vállalhatnám, miket különben csak Csehszlovákiában lehetne beszerezni. Télen át most is foglalkozom szövással s annyi megrendésem van ágyterítők-, függönyök-, abroszok-, asztalkendők- és törülközőkben, hogy raktáron nem marad semmi nálam.

Tanuljuk meg a méhészkedést is!

Van a mezőgazdaságnak egy ága, melyet szintén ajánlhatok; ez a *méhészet*, mely kevés befektetéssel, fokozatos szaporítással és okszerű kezeléssel gazdagon fizet.

Igaz, hogy most a méhészet megtanulása nem olyan könnyű, mint régen volt, mikor minden nagyobb városban ingyen tanfolyamokat hallgatott a tanulni vágyó. Én ezen a téren is szívesen ajánlom segítségemet a tanulni akaróknak, de csakis saját telepemen, mert városról-városra járni nem vállalkozhatom.

A háboru ideje alatt Kolozsvárt az erdélyrészi méhészegyesületnél mint telepvezető méhészmester és a rokkant katonák kaptárkészítő tanfolyamának vezetője működtem. Azután Dónáth Aladár méhészeti szaktanár ur meghívására Brassóban, Fogarasban és Hífaiban kilenc ízben 18—18 napos tanfolyamot vezettem.

Hajlandó vagyok 20—30 személy részére 18 napos teljesén ingyenes tanfolyamot tartani. Kosztról és szállásról mindenkinek magának kell gondoskodnia.

Kézdiszentkereszt.

(Háromszék m.)

Szakács Ferenc,
okl. méhész és műszövőmester.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

Kolozsvár, Piata Unirii (Mátyás kir.-ter) 7.

Alaptőkéje: 16,000,000 leu.

Tartalékok circa: 15,000,000 leu.

Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban és Gyulafehérváron

Affiliált üzletei: Tordaaranyósvármegyei Takarékpénztár

r. t. Tordán, Udverhelymegyei Takarékpénztár

r. t. Székelyudvarhelyen. Alsófehérvármegyei

Gazdasági Bank és Takarékpénztár r. t. Nagy-

enyeden, Bognár és Szántó Erdélyi Kereske-

delmi r. t. Kolozsvárt.

Aruraktárai a vasuti állomás mellett.

KÜLFÖLD

A hét eseményei.

Az elmúlt héten annyiban változott a világhelyzet, hogy a keleti bonyodalmak megint fölujultak, sőt fokozódiak. Az igazi veszedelem abban rejlik, hogy Oroszország — bár terveit nem lehet még tisztán látni — minden jel szerint halászni akar a zavarosban s vagy fegyverrel, vagy diplomáciai mesterkedéssel Európára akarja szabadítani a bolsevizmus özönvizét. A keleti események középpontjában mindenestre Oroszország áll. Északon a harcias bolsevizmus, jobb szárnyán a litvánok máris véres összecsapásokat rendeznek a lengyelekkel és Oroszország biztatja őket. Délen, a balszárnyon a törökök szintén Oroszországban bizakodnak s azért mernek dacolni az antant hatalmak követeléseivel.

Vajjon maga Oroszország tényleg meg fog-e mozdulni, vagy csak másokat biztat bele a vérontásba? Mindenesetre kockázatos dolog volna Oroszország számára, hogy Lengyelországot fegyveresen támadja meg, mert Lengyelországgal Franciaország és Románia katonai szövetségben állanak. Délen a törökök helyzete is elég kényes, mert főellenségüket a görögöket az angolok támogatják. A keleti események rugóit ma még fölismerni is nehéz, annál kevésbé lehet a kibontakozást megjósolni.

Nyugaton, a Ruhr-vidéken, háromszázezer francia katona tartózkodik. A viszony a németek és franciák között egyre aggasztóbb. Egy szemtanu szerint a német munkásság elkeseredése óráról-órára nő és nem volna meglepő, ha egy napon csákánnyal vagy puszta kézzel rohannák meg a franciákat. Ez persze, a kétségbeesés lépése volna és gyászos eredményekre vezet hetne.

Milyen álláspontot fog elfoglalni Románia ezekben a válságos időkben?

A bukaresti sajtó szinte egyértelemmel azt hirdeti, hogy Romániának nem szabad semmi háborus kalandba beleelegyednie. Hír szerint a kormány nemsokára hivatalosan is bejelenti semlegességét minden háborus bonyodalommal szemben. Erre annál is inkább szükség volna, mert egyes antant-hatalmak máris háborus készülődésre biztatják Romániát.

A jelentősebb külpolitikai híreket a következőkben foglaljuk össze:

Franciaország új barátokat keres. Ismeretes, hogy nemcsak az angol közvélemény, hanem az angol kormány is rosszalását fejezte ki a francia megszállás ellen. Franciaország nagyon zokon vette az angol állásfoglalást s most azon van, hogy Anglia kihagyá-

sával új szövetségeket kovácsoljon össze. A *Times* című angol lap szerint Poincaré arra törekszik, hogy Németországgal is teljesen új szerződést kössön, amelyet Belgium és Olaszország is aláírna és a kivétel nélkül támogatna. Ennek a tervnek a megvalósítása Angliának háttérbe szorítását jelentené, amennyiben Európa gazdaságos földjének ügyeibe nem engedne neki beleszólást.

Olaszok a francia szövetségről. Az olasz közvélemény egy része szívesen fogadja a franciákkal való politikai szövetség gondolatát. A kormány sajtója és a közvélemény túlnyomó része azonban elítéli a szövetség tervét s tiltakozik az ellen, hogy Olaszország részt vegyen a Ruhr-vidék kizsákmányolásában. Ezt a felfogást az olaszok hivatalosan is hangoztatják.

Magyarország francia szemmel nézve. Megemlékeztünk arról, hogy egy nagy francia újságnak, a „Le Journal“-nak tudósítója Magyarországon tartózkodott és bő leírásokat nyújt tapasztalatairól. Legutóbb azok a beszélgetésekről számolt be, amelyeket kiváló magyar politikusokkal folytatott. Ezekből a beszélgetésekből eleven képet kapunk arról, hogy Magyarországot hogyan itélik meg a mai súlyos világhelyzetet.

Andrássy Gyula gróf kifejtette a francia újságszerkesztőnek, hogy Magyarországon a király-kérdés máris legfontosabb problémák közé tartozik. Egyébiránt Magyarországnak nincsenek háborus szándékai és teljesen semleges akar maradni Középeurópa viszállyaiban.

Friedrich István, a magyar fascisták vezére, nagyvívóan fejezte ki azt az elkeseredést, amely a magyar faj felkeltését a trianoni béke miatt eltölti. Szerinte emellett jelentene, ha Magyarország gazdasági szövetséget köthetne a szomszédos államokkal.

Apponyi Albert grófot is meglátogatta a francia újságíró. Megállapítja, hogy Apponyi nagyműveltségű államférfiu, őt nyelvet beszél művészi tökéletességgel és a franciák iránt rokonszenvet érez. — Mi a németek nélkül nem köthettünk békét, — adta meg a fölvetést Apponyi — mert a németek segítettek nekünk az oroszok ellen a Kárpátokban, tehát a becsület kérdése volt, hogy kitartsunk mellettük. Az újságíró megfogásolta, hogy Magyarországon most is szívesen látja a németeket. — A hivatalos Magyarország békét akar és nyugalmat, — felelte Apponyi — de nincs okunk arra sem, hogy a németek ellen forduljunk. Az újságíró most aggodalmát fejezte ki aziránt, hogy orosz-román háboru esetén Magyarország ellenséges magatartást fog tanusítani Romániával szemben.

Apponyi erre a kérdésre is megnyugtató választ adott a „Journal“ tudósítójának.

Az újságíró a végső következtetésekben mégse látja megnyugtatónak Középeurópa helyzetét. — Németország-e az, amely a kétségbeesés erejével felváltotta Középeurópa békéjét? — kiált föl cikke végén.

Oroszország fenyegetőzése. A litvánok és lengyelek azon kaptak hajba, hogy kié legyen Memel kikötő-város, amelyet a békeszerződések Németország testéről szakítottak le. A nagyhatalmak békíteni próbálják a viszálykodó feleket s a vitás terület megsztására javaslatokat és terveket készítenek. Moszkvai jelentés szerint Csicserin népbiztos tegnap az angol, francia és olasz kormányokhoz jegyzéket intézett, amelyben sürgeti a Memel-ügy gyors rendezését. A jegyzék kifejti, hogy Memel hovatarozása érzékenyen érinti érdekeit s ha a döntés Oroszország megkérdezése nélkül fog történni, ez súlyos bonyodalmakra fog vezetni. Memel kikötőjére ugyanis Oroszország kiviteli kereskedelmének is nagy szüksége van. Ha a szövetségesek ebben a kérdésben nem teljesítik Oroszország kívánságait, a súlyos következményekért őket fogja terhelni a felelősség.

A nagyralató tervek. Ismeretes, hogy a mai Csehszlovák államban a német, magyar, lengyel, tót, ruthén kisebbségek együttes száma jóval meghaladja az uralkodó cseh népfaj létszámát. Ez a helyzet azonban nem gátolja a cseheket abban, hogy új területek meghódítására és új népek bekebelezésére törekedjenek. Mostanában egy térképet adtak ki, amely szerint Csehország határa jövőben nyugaton a német fővárosig, Berlinig fog érni, keleten pedig Buda és a Balaton lesz a határ. Bizonyos, hogy a szerénység nem tartozik a csehek nemzeti erényei közé.

HÍREK

Glattfelder püspök távozása. A temesvári katolikus püspöknek, dr. Glattfeldernek a közel mult-

Dr. Glattfelder.

ban nehéz vitái voltak a román kormánnyal a földreform és az egyházi önkormányzat kérdéseiben. Az ellentétek annyira elmérgesedtek, hogy legutóbb a püspök és a kormány között minden hivatalos érintke-

zés megszűnt. Ennek mérlegelése arra bírta a római szentszéket, hogy a püspökség székhelyét az egyházmegye magyarországi részébe helyezte át. A romániai rész igazgatására apostoli adminisztrátort fognak kinevezni.

Átalaktják az árvaszékeket. Az igazságügyi miniszter rendeletet bocsátott ki, melynek értelmében a megyei és városi árvaszékek ezután az igazságügyi államtitkárság hatásköre alá kerülnek. A multban az árvaszék határozatát a vármegyei közigazgatási bizottsághoz lehetett megfellebbezni, ennek döntése ellen pedig a belügyminiszterhez lehetett folyamodni. Az új törvény a végső döntés jogát az igazságügyi miniszterre ruházza, akinek a nevében a volt magyar területeken a kolozsvári igazságügyi államtitkár fog ítélni.

Újabb nehézség az utazók számára. Hír szerint a temesvári vasúligazgatóság rendeletet adott ki, amelyben a vasúti tisztviselőknek és alkalmazottaknak meghagyja, hogy a közönséggel ezután magyar vagy német nyelven ne érintkezzenek. Csak románul szabad a felekkel beszélni, ami sok nehézséget fog okozni a bánáiban, ahol más anyanyelvűek is nagy számmal élnek.

A vegyes házasságból született gyermekek vallása. A brassai szász lap (Kronstädter Zeitung) közli, hogy a kormány törvényjavaslatot készített elé, amely a vallásfelekezetek és az állam viszonyát szabályozza. Az egyik pont úgy intézkedik, hogy ezután a vegyes házasságból származó gyermekek mind az atyjuk vallását tartoznak követni. A törvényjavaslatot az új alkotmány elfogadása után fogják a parlamenthez benyújtani.

Románok a felekezeti iskoláért. Az erdélyi görög-keleti románok egyik vezető embere közelebről véleményt mondott a kormány egyházi politikájáról. A nyilatkozat szerint a kormány általában nem nézi rokonszempvel az egyházi intézmények, iskolák működését. A kormány hajlandó volna az összes felekezeti iskolákat államosítani, viszont a román egyházak, így a nagy-szebeni érsekség is mindent el fognak követni, hogy az összes felekezeti iskolák fennmaradjanak s az eddigi egyházi adózási rendszer is érvényben maradjon. A kormány ígéretet tett, hogy a nagyfontosságú kérdés eldöntése előtt tanácskozásra hívja az összes egyházak vezetőségeit. Ez a tanácskozás még nem történt meg, sőt a jelek szerint kétséges, hogy egyáltalán meg fog-e történni.

Ifju Erdély címen egy nagyon izléses külsejű tartalmas ifjusági lap indult meg közelebről Kolozsváron. A lap ismeretterjesztő cikkeket közöl a tudományok minden ágából, szépirodalmi része az ifjuság legnemesebb érzéseit, művészi izlését kívánja szolgálni, a keresztény diákmozgalmakat figyelemmel kíséri. Az eddig megjelent két szám híven és eredménnyel szolgálja a kitűzött nemes programot.

Királyi ajándék magyar hadilárvák javára. Gyergyóban Szárhegyen és Gyergyóújfaluban érdekes ünnepek folytak te az elmúlt napokban. A király három-háromezer leut ajándékozott azon hadilárvára pároknak, kik ugyanazon napon járultak házasságkötés végett oltár elé, mikor lánya a szerb királlyal esküvőjét tartotta. Ebben a szerencsében részesült Szárhegyen

Oláh Karolina és Ujfaluban Balla Róza. Az ünnepségen a főispán kíséretében román hivatalos személyiségek és a környékbeli falvak székelysége is részt vett. Rákóci-induló szóloist s a marosvásárhelyi 82-ös zenekar csárdásokat húzott.

Károlyi Mihály vagyonát elkobozzák. Régóta folyik a per Károlyi Mihály ellen, akit a magyar ügyészség hazaárulás címén helyezett vád alá. A budapesti törvényszék most hozta meg lesújtó ítéletét, amelyben a hazaárulás vádját igazoltnak minősíti. Az indoklás szerint kétségtelen, hogy Károlyi Mihály a háború tolyamán az ellenség érdekeit szolgálta, annak ügynökeivel összeköttetést tartott fenn s működését még ezek az ügynökök is elítélték. Jóhiszeműségéről szó sem lehet, sem arról, hogy az ország érdekében cselekedett volna, csupán egyéni politikáját akarta érvényesíteni. A föl-

tűnően súlyos ítélet Károlyi nagy vagyonának elkobozását is kimondja.

A pálinka átka. A kolozsmegyei Szászfenes községben halálos áldozatot követelt a falusi legényvirtus Takács Márton és Takács János, békésen mulatoztak együtt a falu korcsmájában. A korcsmai mulatozást később a János lakásán folytatták. Itt, mikor az ital már fogytán volt, János erőszakkal arra akarta rávenni Mártont, hogy menjen el a korcsmába és a mulatozást folytatására hozzon még egy kevés pálinkát. Márton azonban szabadkozott, mire János maga ment el a pálinkáért. Visszajövet, a frissen hozott pálinkából csak a maga poharába töltött János, a Mártonét üresen hagyta, Márton ezt súlyos sérelemnek találta. Hirtelen haraggal egy fejszét ragadott meg és teljes erővel fejbe vágta vele Jánost, aki súlyos sebbe másnapra belehalt.

A művelődés zászlója alatt.

Az árkosi műkedvelő zenekar.

A falusi kulturéletnek a háború előtti években egyik kiegészítő része volt sokhelyen a zenekar. Ezek a műkedvelő zenekarok azonban olyanok voltak, amelyek nemzeti zenénk jellegével nem egyeztek meg: fúvós hangszerekből összeállított zenekar. Pedig a magyar zenei gondolat igazi megszólaltatója a vonós zenekar, kiegészítve klárinéttal és a jellegzetesen magyar hangszerrel, a cimbalommal. A sirva vigadó nótáink ezeken a hangszereken születtek, a nép dalszerzői ajka mellett s ezeken a hangszereken megszólaltatva töltik el a magyar lelket fájdalommal oszlato gyönyörűséggel. És táncnótáinknak, a „talpalá való“-nak nevezett muzsikának, vannak-e hübb hangszerei, mint a fent megnevezettek? A cseh rezesbandák milyen torz muzsikát csináltak annakidején ropogós csárdásainkból s andalgó, lassúbb menetű táncnótáinkból. A rezes-

banda csak indulók megszólaltatója; a magyar nóta a csángy zenekarból hozza igazán rezgésbe lelkünk húrjait.

A háború vérzivatarára közben elhallgatott s télen ségre kárhóztatott dalkörünk, mely régi jóhírnévvel örvendett, a forradalom lezajlása után új életre kelte. Volt tűzoltó zenekarunk, hangszerei azonban részben elkallódtak s az óriási hangszerárak miatt újak beszerzése lehetetlenné vált, azt új életre hívni nem tudtuk. Dalárdánk keretében vetődött fel az eszme, főként a fenntebb elmondottak alapján, hogy teremtenünk kell egy vonós-zenekart, mert az nem kerül sok pénzbe. És a véletlen, mely már annyi szép és üdvös eszmének volt melegágya, segítségünkre jött Duka János (egyszerű székelyfiú) személyében, ki rövid idő alatt elkészítette — minden előzetes tanulmány nélkül — legszükségesebb, kifogástalan hangszereket. Utolsó

legnehezebben előállítható hangszerünket, a nagybögőt is, házilag Dahlström Kálmán asztalosmester segítségével az elmúlt őszy folyamán megteremtettük. Cimbalmot a dalárda vett. S ma az árkosi dalárda kebelében, azaz szerves kapcsolatban egy 10 tagból álló jól szervezett, lelkes tagokból álló zenekar működik. Múltja még rövid, csupán csak egy évre tekinthet vissza, de komoly munkáját mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy — bár jórészen zenei kultúrában kevésbé részesült falusi fiukból áll — hangjegyből tanul és játszik. (Bloch J. hegedűiskolájának első részét végig tanulták). Kis zenekarunk következőleg oszlik meg: 2 első hegedű (Duka János és Kissgyörgy Mihály), 2 második hegedű (Kiss Ferenc és Farkas Ferenc), 2 kontrahegedű (Végh Benjamin és Ördög Ferenc), 1 mélyhegedű (Köntés Sándor), 1 cimbalom (Veress Sándor ifj.), 1 cselló (Régeni Áron), 1 nagybögő (Dahlström Kálmán).

Ezideig főképpen tánczene tanulásával foglalkoztunk. 12 csárdást, 1 polkát, 6 valzert és 1 modern táncdarabot tanultunk meg.

Megpróbálkoztunk komolyabb zenedarabokkal is. A pártitúrákat a szükség kényszerítő hatása alatt ugyan csak házilag állítjuk elő.

Zenekarunk célja az ön- és népművelésen kívül az, hogy a dalkörünk által rendezni szokott műsoros-estélyeken a tánczenét szolgáltatassa s a horribilis zenei kiadásokat megtakarítsa. Ez alapon az első évi anyagi eredmény az erkölcsi siker mellett 1 mélyhegedű, a nagybögő és cimbalom tulajdonjoga, a vonók és húrok beszerzése, amelyek a mostani árviszonyok mellett házilag előállítva is számottevő összeget emésztettek fel. De az első alapfelszerelés nehézségein átesve az elmúlt évvel, hisszük, hogy anyagi eredményeink is leendenek a jövőben.

Másik célunk, hogy az előadásra kerülő szindarabokhoz zenét szolgáltatassunk, a műsoros-estélyek magánénekeit kísérettel lássuk el s az estélyeink iránt hálás közönségünket egy-egy tisztán hangszeres zene-számmal, pl. nyitánnyal örvendeztessük meg.

Nem mulaszthatom el, hogy dicsérettel ne említssem meg a tagok buzgó törekvését s érdeklődését a tanulóórák iránt. Hetenkint rendes körülmények között két este tartunk gyakorlatot. A tanulást a nyári időny alatt is folytattuk s falusi fiaink, kik a fászerző napi munkából este naplementekor térnek haza, este 9 óra-kor pontosan hangszerük mellett ültek és bizony gyakran az éjjel vetette haza a gyakorlás céljaira használt óvoda terméből a tagokat.

Eddigélé zenekarunk 5 estélyen, 1 erdei kirándulás-on (melyet a sepsiszentgyörgyi dalárdával rendeztünk a múlt nyáron) és két iskolai kirándulás-on nyuj-

tolt lelki gyönyörűséget a felnőtt közönségnek és az apró gyermekeseregnek.

Most, ideiglenesen téllenségre van kárhozható minden kulturtevékenységünk. A zavaros állapotok miatt a hatóság minden összejövetelünket betiltotta, de talán rövid idő alatt megszűnik a tilalom s újra hozzáláthatunk félbemaradt munkánk tető alá juttatásához.

Régeni Áron.

A kusalyi református elemi iskola a ref. Dalkör közreműködésével január havában szépen sikerült, gazdag műsorú Petőfi-ünnepélyt rendezett. Sipos Endre lelkész Szabolcska Mihály: „Petőfi lelke” című ódáját szavalta el, Papp Antal ref. tanító: „Petőfi élete és költészete” címen felolvasást, Sipos Endre lelkész: „Petőfi és a nép” címen szabad előadást tartott. Sipos Polixéna magyargorbói tanítónő, Papp Antal helybeli tanító és az iskolás gyermekek 8 Petőfi-verset szavaltak el; a Dalkör, az alkalmi vegyeskar és az iskolás növendékek 7 Petőfi-dalt adtak elő, Takács József Suba Lajosnak „A piros könyv” című alkalmi versét szavalta el. A szereplők nagy odaadással igyekeztek Petőfi lelkéhez emelni a közönséget s felkelteni a népben a vágyat Petőfi költészete megismerésére. A kusalyi kis magyarság Dalköre működésével, sikerült műkedvelő-előadásainak nemes szórakoztatást nyújt ijainak és öregeinek.

GAZDASÁGI ÉS Társasági Szövetkezeti Munkaélet

Mire ügyeljünk az oltóvessző szedésénél?

Oltóvesszőnek a fa multévi érett hajtását vágjuk le, éles késsel vagy ollóval. Minthogy a fa is örökli az anyanövény minden jó és rossz tulajdonságát: a szedésnél ügyeljünk a következőkre: Csakis egészséges, bőtermő, valódi fajtájú fáról vágjunk vesszőket. Különösen kerüljük azokat a fákat, melyeknek levelei sárgaságban voltak, amelyiken vértetű vagy varasodást előidéző gombabetegség van. Arra is ügyeljünk, hogy a vesszők kemények, érettek legyenek, ne legyenek azokon jégverésnek, rákosodásnak nyomai.

Az oltóvessző szedését a levélhullás után két héttel már megkezdhetjük, mely tarthat egész télen át kora tavaszig, mindaddig, míg a nedvkeringés meg nem indult. Téli fagyos időben — ha téli kézioltást kellene végeznünk — huzzunk meleg keztyűket, nehogy a fagyott vesszőket meleg ujjainkkal fogjuk meg, mert különben azonnal fagyfoltok jelennek meg rajta. Ugy-szintén az ilyen fagyott vesszőket ne vigyük azonnal

nagyon meleg szobába. Az oltóvesszőket sohasem szabad mindjárt az éves vessző tövénél levágni, mert ezáltal az anyanövényt bénítanók meg növekedésében, hanem 3—4 szemmel ennél feljebb. A megszedett oltóvesszőket fajtánként csomókba kötjük, a gyümölcs fájának nevével ellátjuk és fagymentes helyen, félig földbe vagy homokba verjük. Ha postán szállítani akarjuk, úgy mindég kissé vizes moha közé csomagoljuk.

Megengedik a hagyma kivitelét. Az idej nagy hagymatermés értékesítése nagy nehézségekbe ütközött, mert a külföldre való szállítás nem volt megengedve. Hír szerint a kereskedelmi miniszter a kiviteli tilalom föloldását tervezi. A kiviteli illeték az érték 22% lesz.

A méhészek tudomására hozza ezúton is az Erdélyrészi Méhész Egyesület, hogy a méhek etetése céljából beszerzett kedvezményes áru cukrot már tulajgyezték az igénylők. A késedelmesen jelentkezők cukorigényét az egyesület nem tudja ellátni. A cukor egy része már uton van és e héten a második része is utnak indítatik.

Meddig élnek a gazdasági házi állatok? A gazdasági állatok a mai értékesítési viszonyok mellett ritkán érik el azt az életkort, amikor természetes halállal mulnának el. A lónak átlagos életkora 30, a legnagyobb 45 év; a szarvasmarha 20, illetve 30 év; a disznóé a vaddisznó életkorát alapul véve 20—25 év, a juh 10, illetve 15 évig élhet.

Adósságok rendezése.

Nem régen adtunk hírt arról, hogy a kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara kiküldöttei Csehszlovákiában sikerrel jártak az erdélyi kereskedők ottani szokoltartozásainak rendezése ügyében. A tárgyalások eredményes befejezésében — mint arról utólag értesülünk — nagyrésze van a pozsonyi iparkamarának és azonkívül világkereskedelmi érdekeknek is. Ezekről az újabb értesülésünkről az alábbiakban számolunk be.

A cseh hitelezőket az ügy sima elintézésében az a megfontolás vezette, hogy az erdélyi vevőket, kiket a valuta most már a német és lengyel piacok felé irányít, mindenáron visszahódítsák a cseh piacra. A viszony ugyanis az erdélyi kereskedők és a cseh gyárosok között annyira elmérgesedett volt, hogy az elmúlt év januáriusa óta romániai adósok ugyszólván egy krajcárt sem fizettek a csehországi hitelezőknek. Így tehát a kolozsvári és pozsonyi kamarák nagy munkát végeztek, midőn konok adóst és türelmetlen hitelezőt

a zöldséggel mellett úgy hoztak össze, hogy a kény-szeregyezéseket kizárhatták. A mi kolozsvári kiküldötteink pedig éppen abban az időben végeztek és vállaltak magukra egy rettenetes nagy munkát, amikor a leu-árának esése folytán a kiegyenlítéseknél napról-napra nehezebbekké váltak.

A tartozások összege mintegy huszmillió csehszlovák koronára rug, mely szövőiparosok, üvegesek, porcelánosok, vas- és fémiparosok között oszlik meg. S minkép az ottani kamarák is a hitelezőktől egyenként szerezték be az egyezségi feltétel adatait, egészen úgy idehaza is cégenként végzi el a kolozsvári kamara a tartozások törlesztésének módjairól a tárgyalást.

A cseheknek a lengyel és a német márka olcsóságán kívül más okuk is van arra, hogy az erdélyi piac elvesztésétől féljenek.

Erdélyben az utóbbi esztendőben, már a politikai kapcsolat miatt is, erősen tért hódított a francia kereskedelem s a közelség az olaszokat is előnyökhöz juttatta, de a márka olcsóbbodása a német cégeknek is sok tüzletet hozott. A dunai forgalomban az angol, francia és olasz kikötők éppen Románián keresztül a legelőnyösebben bele tudnak kapcsolódni, mert hisz a tengeri hajók a romániai Dunaágon egészen Orsováig felnyomulhatnak.

Nagy drágulás a vasiparban. A Ruhr-vidék megszállása most kezdi éreztetni Európa iparára bomlasztó hatását. Egy romániai vasgyár igazgatója, aki a megszállott Ruhrterületről most érkezett vissza, a következő hírt hozta: A Ruhrvidék vastermelése, mely Európa termelésének 35%-át adta, ma alig egyharmadára hanyatlott vissza. Németországban és egész Középeurópában áremelkedés van a vasiparban. A német vasárak a megszállás első napjaiban 9 dollárra emelkedtek, később 25%-al estek ugyan, de már így is sokkal magasabbak, mint a békebeli vasárak voltak, Csehországban három hét alatt 50%-al emelkedtek az árak, még pedig aranyértékben. A Stinnes-csoport, a luxemburgi vasművek és a lotharingiai vastelepek Csehországban és Angliában óriási megrendeléseket tettek, hogy elvállalt kötelezettségeiknek eleget tehessenek. A Ruhr-vidék a vasutközlekedés számára el van zárva. Vonatok csak a megszállási öv határáig mennek.

Rossz kilátások az építkezésre. Az építőipar új föllendülését a múlt esztendőre várták. Ez azonban egész Románia területén csak Bukarestben következett be. De ott is a békebeli méretnek már csak egyharmadára emelkedett és ott is összefoglalva a nagy drágulás és nagy pénzsűke miatt igen sok épület maradt befejezetlenül. A bekövetkezett drágulás s a megfogyott pénz az idénre pedig teljesen megnyomorítja az építőipart. Emiatt úgy számítanak, hogy a tavalyi gyenge mozzanatok is az idén már felére zsugorodik össze. Az

egy év alatt bevallott áremelkedések szemléltetésére álljon itt egy pár adat: A téglá ára Kolozsváron tavaly tavasszal ezer darabonként 450—500 leu volt, ma pedig 900—950 leu. A hornyolt cserép ezer darabonként 1200—1400 leu volt, ma 2000—2800 leu. Cement vagon-tételekben 6000 leu, ma 14.000 leu. Mész vagon-tételekben 4000 leu, ma pedig 8000—9000 leu. A vasanyagok kg. ja 5—6 leu volt, ma 11—13 leu. Az épüleifa m³ ként 450—500 leu volt, ma 900—950 leu. A fűrészelt (asztalos) áru 700—800 leu volt, ma pedig 1600—1800 leu.

Nyers vadbőr árak a Kolozsvári piacon.

Elsőminőségű árura vonatkoztatva: Róka 1000. Kőnyest 2000. Fanyest 2500. Vidra 2500. Görény 300. Vadmacska 300. Farkas 1000. Hiuz 2000. Medve példány-szerint 500 tól 4000 ig. Mókusbőr 20. Nyúlbőr, mezei 40. Tenyésznyúl 20—25. Báránybőr fehér 50. Báránybőr fekete 80 leu.

Valuta-jegyzések.

— Kolozsvár 1923. február 27. —

1 dollár	= 215.—	leu
1 francia frank	= 12.80	"
1 svájci frank	= 40.50	"
1 olasz líra	= 10.00	"
1 font sterling	= 1005.—	"
1 cseh korona	= 6.20	"
1 dinár	= 2.09	"
100 német márka	= 1.20	"
100 magyar korona	= 7.—	"

Ne csak ápoljuk, de neveljük is a csecsemőt!

Kedves magyar anyák, akik olvassátok ezen címet, azt fogjátok mondani: „csecsemőápolás, az van, arról mi is hallotunk már egyetmást, de *csecsemőnevelés* az nincs és nem is lehet; hiszen egy olyan kicsi gyermek alszik, szopik, megint alszik, megint szopik, miért kellene ezt nevelni? De ugy-e, ez már sokszor előfordult, hogy egész éjjel nem tudatok aludni, mert a kicsi baba sirt és mindig szopni akart, vagy, hogy nappal is csak akkor nyugszik meg, ha fölveszitek a bölcsőjéből és sétáltok vele föl és le a szobában, úgy hogy elmarad a munka? Hát ezt a kellemetlen állapotot nem lehetne-e elkerülni? Hogy ne lehetne! Csak tudni kell ennek módját. Mesélek nektek valamit, ami igazán megtörtént: Egyszer egy fiatal házaspár, akinek egyéves gyermeke volt, elment egy nagyon híres angol tudóshoz, aki több világhírű munkát írt a gyermeknevelésről, hogy kérje tanácsát a gyermeknevelésről, hogy kéreje tanácsát a gyermeknevelésről. *Smiles* — ez volt a tudós neve — azt felelte a szülőknek: „*Adhatok néhány utasítást, de kár, hogy egy évvel elkéstek*”. Tehát, látjátok, van nevelés a

csecsemőkorban, csak hogy ez ilyenkor nem magyar atokban és intelmekben nyilvánul, hanem elsősorban a *szoktatásban*. Majd később megbeszéljük a részleteket, mert először nézzük meg, miért fontos a célszerű csecsemőápolás és nevelés és miért kell azt megtanulni, holott minden anyának a szívében gyökerezik a gyermeke iránti szeretet? Igaz, nincs szeretőbb, áldozatképesebb, önzetlenebb ember a világon, mint az anya, de e gyönyörű tulajdonságok még nem képesítik az anyát arra, hogy célszerűen és helyesen ápolja és nevelje gyermekét. Ehhez *tudás* is kell. Gondoljunk csak a virágápolásra. Milyen szép egy kis rózsabimbó, mennyire örülünk már előre a szép, kifejtett rózsának! De ha a föld, melyben gyökerezik, rossz, ha igen száraz, vagy ha tulsokat öntözzük, ha kiteszük a legforróbb napnak vagy a kiméietlen hidegnek, akkor a legszebb virág is el fog hervadni és el is pusztulhat teljesen. Épen így van ez a csecsemővel is. Ha igen sok táplálékot adunk neki vagy ha a táplálék összetétele helytelen, ha túlmelegen tartjuk vagy, ha elzárjuk a friss tiszta levegőtől, akkor a legszebb emberi virág is beteg lesz, elpusztul, bármennyire szeretjük is. Abból azt látjuk, hogy *okosnak* kell lennie a szeretetünknek és párosulnia kell a tudással. Ha ez mindenütt megvolna, nem lenne olyan ijesztően nagy a csecsemőhalandóság. Gondoljátok csak meg, kedves magyar anyák, hogy itt minálunk és sajnos Magyarországon is 26—28 százalék a csecsemőhalandóság vagyis 100, legtöbbszörre egészségesen született csecsemő közül 26—28 pusztul el az első életévben. És a legtöbb esetben nem veleszületett gyengeség a halál oka, hanem a helyes ápolás és táplálás hiánya; szóval az anya tudatlansága, sokszor közönbössége és babonája is. Az egészségügy minden téren halad, az állam és a társadalom fáradhatatlanul dolgozik az egészségi viszonyok javításán, az orvosok évtizedek óta külön tanulmányozzák a csecsemő- és gyermekbetegségeket, a mesterséges táplálás szintén tudománnyá vált, de a nép legnagyobb része még mindig mereven ragaszkodik a gyermekápolás és nevelés régi szokásaihoz és ha utódai harmadrésze el is pusztul, csak szomorú, de elkerülhetetlen ténynek veszi, anélkül, hogy levonná ebből azt a tanulságot, hogy ez az út, amelyen jár, nem helyes. Pedig hány ezer gyermeket lehetne meg menteni minden évben! Segítő kezet akarok nektek nyujtani, magyar anyák, szeretettel jövök hozzátok, hogy bevezesselek a helyes csecsemőápolás elveibe. Sok éven át csecsemőotthonokban, gyermekkórházakban, külföldön és Magyarországon, városban és falun szerzett tapasztalataimat meg akarom osztani veletek. Össze kell fognunk, hogy a jövőben egyetlen egy magyar csecsemő se essék áldozatul a tudatlanságnak, a közömbösségnek, a babonának, de a nyomornak sem.

Ahol a szegénység az oka, hogy a csecsemő nem részesülhet megfelelő ápolásban, ott a különböző anya- és csecsemővédelmi intézmények igyekeznek segíteni. Majd ezekről is fogunk bővebben beszélni.

Az anya tudatlanságán kívül, még más veszélyek is fenyegetik a csecsemő életét. Ilyenek elsősorban a népbetegségek, terjedésük nagy veszedelmet jelent a fiatal gyermek érzékeny szervezetére. Különösen a vérbetegségek és a tüdővész szednek megszámlálhatatlan áldozatokat évről-évre. Már szülés előtt aláássák a gyermek egészségét, épen úgy, mint az alkoholizmus (pálinkaivás), amely sok-sok ezer gyermeket foszt meg az egészséges testi és szellemi fejlődés lehetőségéről és igen gyakran korai sírba viszi őket. És ezek a betegségek nem pusztítják el az ártatlan gyermekeket életük első napjain, mikor még ugyiszólván fájdalomérzésük sincsen, hanem hónapok, évek múlva, mikor már szenvedni tudnak, akkor, amikor életüknek csak napsugárból, meleg- és szeretetből kellene állania.

Tehát látjátok, kedves magyar anyák, azért fontos a csecsemőfejlődést gátló és elősegítő tényezőknél a megismerése, mert akkor megtudjuk óvni legdrágább kincsünket, a gyermeket a szenvedéstől, a pusztulástól és életerős, testben-lélekben egészséges embert tudunk belőle nevelni. Ez a ti feladatotok és hiszem is, hogy mindnyájatok örömmel, szeretettel, buzgósággal és megértéssel vállaltjátok ezt a nehéz, de szent kötelességet.

Kolozsvár, 1923. február 21.

Báró Hacke Károlyné

a budapesti Fehér Kereszt Gyermekkórház
volt főnöknője.

MULATTATÓ

Anyám levelére.

Megjött a leveled idegen országból...
Idegen országnak tündér városából.
Öreg betűiddel tele sorok írva
Könnybe lábad szemem s ráborulok sirva.

El-elmondogatod, hogy és mint vagy ottan,
Hanem a sorok közt egy-egy könnycsepp ott van.
Tanubizonyságul ide, hozzám szállnak:
Bujdosó gyöngyei olthatatlan vágnak.

Én itt siratgatlak — sohsem feledlek el,
Más fiad ott ölel szerető lélekkel.
Apánk szive pedig hamvadó porába
Visszajöveled egyre várja... várja...

Sallak Árpád.

Emlékek a hadifogságból.

1920. január elején a vörös hadsereg előre nyomult és a fehéreket Krasznójarszk városánál teljesen szétszórta. Így az amugy is kiélt környéket kétszázötvenezer szájjal több pusztította. Rettenetes volt a nyomor. Vadonatuj ruhákat, aranygyűrűket és órákat adtak egy darabka kenyérért. Lelkiismeretlen kulárok ki is használták a szomorú helyzetet.

Az új kormány a világháború foglyait szabadoknak nyilvánította, de egyúttal megszűnt gondoskodni élelmezésünkről. Nem sokat ígérő szabadság. A menekülő hadsereg az egész környéket kitudósítással töltötte meg. Védekezni alig lehetett ellene. Alig volt család, hogy egy-két tagja ne vívta volna benne haláltusáját. Szülők és gyermekek földönfetrengve egy pohár vízért kiabáltak s nem volt ki azt odanyujtsa nekik. Családok haltak ki egy pár hét alatt. Óriási tömegsirok őrzik e haláláncos hetek emlékét.

A szabadon bocsátott hadifoglyok legnagyobb része ki erre, ki arra szétszéledt. Voltak, kiket szíviük s az éhség a vörös hadseregbe vitt, legtöbbször azonban valamilyen munka után nézett.

Mintegy hatvanon, kik már azelőtt is foglalkoztunk famunkával, priccsek, asztalok s éjjeli szekrények készítésére vállalkoztunk a kórházak számára. Azonban pénzzel fizettek, pedig pénzért csakhamar semmit sem lehetett vásárolni. A vörösek nemsokára a bazárt (piacot) betiltották. Csak cserekereskedés folyt. Vasárnaponként a környék falvaiban igyekeztünk valamilyen rövidebb munkával, vagy cserével egy kis liszthez, vagy kenyérhez jutni. Nagy ünneptűnk volt, ha egy korong fagyott tejet sikerült felhajtani. Április elején voltunk, a tél még javában tartott.

Egy alkalommal megitt élelemszerző kiránduláson voltunk a környéken. Az egyik faluban beléptünk az első jobbformájú házba. Az asztal mellett a család theát ivott.

— Zdrasztionitye, zdarovie! — köszöntünk orosz szokás szerint.

Hét nyolc férfi és asszony ült az asztal mellett, egy csomó gyerek pedig a láda mellett majszolta a nagy tányér tartalmát. Egész arcuk fényelt a vajtól. Tekintelmüket a gyerekek is az asztal felé fordították. Mindenki feszülten figyelt egy huszonöt-huszonhat éves, göndörhaju, szőke legényre; aki nagyon érdekes dolgot beszélt el a társaságnak. Annyira lekötötte a hallgatói figyelmét, hogy minket észre sem vettek.

Látva, hogy a theázó társaság nem is vesz róltunk tudomást, kezemet az ajó faretészére tettem, hogy kilepjek a házból. Tekintetem azonban az én kedves Rudi barátom halvány arcára eset s megdöbbenem. Horihörgas vékonydongáját szatmármegyei sváb eredetű

fiu volt, akivel a balsors Szibéria jég- és homoksva- tagján szoros barátságba fűzött. Kétségbeesetten nézett rám. Nem szólt, de megértettem. Nem bír tovább jönni. Az éhség őt még jobban kinozta, mint engem. Ekkor valami kimondhatatlan elkéseregés fogott el. Megfordultam. Szinte kiabálva köszöntem még egyszer: *Zdrasztvnytye gospodini!* Mindnyájan csodálkozva néztek ránk. Nem tudták megérteni, miként kerül- tünk oda.

A szőke legény, aki a többi beszéddel tartotta, felállott s felénk közeledett. Midőn megjutta, kitértünk, majd megölelt és elég jó magyarsággal kezdett beszélni.

Elmondotta, hogy 1915-ben esett fogságba a Kárpátokban. Előbb Bécs valamelyik gyárában dolgozott, majd az esztergomi táborba vitték s onnan egy Nagykároly melletti falu egyik parasztagzájához került. Másfél évig dolgozott nála. Mikor Magyarországon kitört a forradalom, az amerikai cár parancsára a hadifoglyokat haza kellett küldeni. Nem szívesen jött, jól bántak vele. Az utra kaptak két kiló cukrot, szalonnát, kenyeret s új ruhát.

Moszkvába érve, a vörösek besorozták s a szibériai frontra küldték. Krasznajarszkig kergették a fehéreket. Egy hónapi szabadságot kapott, tegnap este érkezett. Két bátyját nem találta itthon. Galícia mezőin maradtak örök piüenőre. Kért, bocsássuk meg, hogy nem vettek mindjárt észre, de ő a hibás, az össze- gyűlt rokonságnak beszél azokról a dolgokról, amiket látott.

Mi is asztalhoz kerültünk. Jót tett a forró thea, még inkább a vajas sárgi (kőtes tészta). Alaposan hozzáláttunk. Közben állandóan Magyarországról folyt a szó, hol magyarul, hol oroszul. Beszél a szép bu- záról, kukoricáról. A többiek nem értették, mi lehet a kukorica, náluk nem terem meg. Beszél a szép, fehér, nagyszarvu ökrökről, gyönyörű lovokról, váltókékről, sok sok gyümölcsről. Erőlködött megérteni, milyen a körte, alma, szilva. Ugy festette ezt a vidéket, mint valami mesebeli országot. Csodálattal hallgatta mindenki.

Aztán elkezdett beszélni egy leányról. A gazdája leánya volt. Juliskanak hívták. A szőke legény most már szinte szavalt. Dicsérte, milyen ügyes Juliska, milyen jól tud főzni. Eleinte neki nem tetszet a gulyás- paprikás, csipte a torkát, de aztán nagyon megszerette.

Bucsurra keltünk fel. Mondhatom, fájt a bucsu. Szerettem volna örökké hallgatni a legény lelkes be- szédét, de már mennünk kellett. Megigértette azonban velünk, hogy míg itthon lesz, még felkeressük. Szíve- sen ígértük meg. Böven ellátott liszttel, tojással. Em- lékül csak egy dohánytárcát fogadott el.

A harmadik vasárnap kora hajnalban ismét utra keltünk. Egész idő alatt a mi barátunkról beszéltünk s

tanakodtunk, miket kérdeztünk még tőle. Sokat sze- rettünk volna megtudni az otthoni világról. Szaporán rőtük az utat. Szinte futottunk. Kopogtunk az ajtón s választ sem várva, beléptünk.

A földön szalmára terített pokrócon az öreg muzsik, az apa hánykolódott, a kemence padkáján két gyerek nyöszörgött.

A vetetlen ágy szélén egy öreg nagyon sovány vénasszony bóbiskolt. Belépésünkre felriad, meredten bámul ránk, aztán hirtelen görcsös zokogásba tör ki. Fuldokolva egyre azt hajtogatja:

— Oh, miért is jött vissza, bár ott maradt volna abban a szép országban! Mért nem haltam meg in- kább én helyette...

Megértettük. Az öreg asszony egyetlen megma- radt fiát s négy unokáját vitte el három hét alatt a rettenetes tifusz-járvány. — Ura akkor huzta az utolsót, másik két unokája is betegen feküdt.

Elmondta az öreg néni, hogy a fia a tifusz lázá- ban folytonosan egy furcsa idegen szót hajtogatott.

— Juliska, Juliska!...

Dr. Kántor Lajos.

Megkéri az árát. Egy vendégfogadóban két székely tojárántottát kért:

Mikor falatoznak, észreveszi, hogy — csirke fióka is van a rántóban s hangosan figyelmezteti a felfede- zésére társát, mire az halkán sugja:

— Hallgass, komé, még megkérlek a csirke árát is.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Az alábbiak előfizetése a jelzett időben lejárt, illetve le jár. — F. J. Görgényszentimre. 1922. jul. 1. — N. Gy. Palkó. Disznajó. decz. 31. — B. A. Miklósvár. 1922. decz. 31. — B. S. Miklósvár. 1922. decz. 31. — O. M. Miklósvár. 1922. decz. 31. — T. J. Miklósvár. 1922. jul. 1. — P. M. Léczfalva. 1923. jul. 1. — S. I. Léczfalva. 1923. jul. 1. — S. K. Léczfalva. 1923. ápr. 1. — R. J. Léczfalva. 1923. jul. 1. — M. S. Bágyon. 1923. decz. 31. — Sz. L. Küküllővár. 1923. decz. 31. Naptár ment. — M. S. Sárköznylak. 1923. ápr. 1. Ifj. B. I. Kovászna. 1923. szept. 1. Naptárt küld- tünk. — Sz. J. Nagyenyed. 1923. jul. 1. Naptár ment. — Sz. Gy. Nagykároly. 1923. nov. 1. Naptárt küldtünk. — Sz. J. Uzon. 1923. decz. 31. Előre is köszönjük, ha körében lapunknak előfizetőket gyűjt. — D. D. Atya. 1922. okt. 1. — L. F. Nagysomkút. 1923. jul. 1. — Ifj. P. J. Torockó. 1922. decz. 31. -én járt le most küldött 22 Leu beszámításával. — L. J. Doicești. Előfize- tése a most küldött 66 Leuval 1923. jul. 1. -én jár le. A múlt évre nem volt befizetés. Naptár ment. — S. M. Déva. Előfizetése a most küldött 30 Leuval 1922. szept. 1. -én lejárt. A múlt évre előfizetés nem eszközöltetett. Kér- jük a folytatólagos előfizetést. Naptár ment. — D. A. Eștelnek. 1923. jul. 1. a most küldött 22 Leu beszámí-

tásával. — *P. J. Szászrégen*. 1923. aug. 1. — *Gy. B. Zabola*. 1922. decz. 31. a most küldött 25 Leu beszámításával. Naptárt küldtünk. — *D. I. Felsődetrehem*. Hálás köszönet a két új előfizetőért. A küldött 244 Leut elszámoltuk. — *F. J. Miklósvár*. A küldött 290 Leut köszönettel elkönyveltük. — *B. L. Mezőház*. A 242 Leut elszámoltuk. Hálás köszönet nemes fáradozásáért. — *K. Lászlóné urnő*. Levelét kaptuk. Innen is köszönet az ottani fáradozásáért. Reméljük, hogy a nyáron találkozunk. Kézcsók. — *B. Gy. Léczfalva*. Előfizetése 1922. apr. 1. lejárt — *S. F. Keresztvár*. 1922. decz. 31. — *Gy. L. Gyimesbükk*. Hálasköszönet a 18 előfizetőért. — *H. J. Szilágyoslyó*. A küldött 569 Leut elszámoltuk. Hálás köszönet-jó indulatáért. — *Cz. E. Apa*. Előre is köszönjük becses ígértét lapunk terjesztésére vonatkozólag. — *M. L. Szentábrahám*. Köszönjük az új előfizetőt. A küldött 45 Leut elszámoltuk. — *Sz. M. Datk*. A mult évre küldött 5 példány ára teljesen ki van egyenlítve. Kérjük a folytatólagos előfizetést. — *Zs. M. Toroczko* Reméljük, hogy a lap most rendszeren megy. Előfizetése 1922 dec. 31-én lejárt. — *L. I. Csikrákos*. A küldött monológok szíves visszajuttatását kérjük. — *Sz. J. Ördöngyoma*. Lapot rendszeren küldjük. Naptár is ment. A 45 Leut elszámoltuk. — *M. K. Salamás*. Sáska Kristóf tanító ur címére a naptár még mult év dec. 16-án elment. — *P. T. Magyarhermány*. A küldött 115 Leut köszönettel elszámoltuk. — *V. M. Mezőtelegd*. A küldött 154 Leut köszönettel elszámoltuk. Mindennemű portó díjat szíveskedjék a mi terhünkre felszámítani. Hálás elismerés ugybuzgó fáradozásáért. — *Z. M. Mezőkapus*. Tényleg tévedés történt. Előfizetés folyó évi jun. 30-án jár le. Mi van a meglepetéssel? — *P. V. Bede*. Kérjük a hiányzó számok közlését, hogy pótolhassuk. A piaci árakat a lehetőséghez képest rendszeren közöljük. — *N. V. Nagybacon*. A küldött 45 Leut elkönyveltük. — *D. L. Feketegyarmat*. Lapunkat rendszeren küldjük. A hiányzó számok közlését kérjük azok pótlása céljából. Előfizetése 1922 dec. 1-én kezdődött és a most küldött 11 Leu beszámításával márc. 1-én jár le. — *T. R. Noszoly*. Az ismert terjesztő előadások lapunk mult évi 44 ik számában kezdődtek meg, azóta mindenik számunk hoz ilyen közleményt. Kérjük lapunk ide vonatkozó cikkeit figyelemmel kísérni. — *D. A. Bita*. Hálásan köszönjük a 3 új előfizetőt. — *F. J. és Dr. S. F. Erzsébetváros*. Lapunk 1922. apr. 1-től jár b. címükre. Előfizetés eddig nem eszközöltetett, kérjük annak rendezését. — *Volt bírók figyelmébe*. Elsőrangú helyen, Székelyföldön, ügyvédi irodában alkalmazást talál egy volt bíró. A tárgyalásokat a főnök román nyelven ellátja. Nyelv ismeret előnyt jelent. — *Közjegyző helyettest keres* egy jó forgalmu marosmenti iroda közjegyzője. Cimeket közöljük. Ajánlatokat továbbítjuk. — *H. Péter*. Versei nem alkalmasak a közlésre. — *P. M. Szentmihály*. Verse igen hosszasan és unalmasan írja le a telet. Nincs benne igazi szépség, ami az olvasó figyelmét lekötí, szívét gyönyörködteti. Az elbeszélésben több élet van. Elevenen, ügyesen beszélte a szereplőket. Itt az a baj, hogy maga a tárgy nem alkalmas szépirodalmi földolgozásra. Csodálkozunk, hogy nem tud megragadni valami érdekes történetet a falusi életből. Mennyi van pedig! Ha bejön Kolozsvárra, keressen föl: élőszóval több tanácsot tudunk adni. — *P. R. A.* A szép cikket közölni fogjuk. — *R. S.* A cserfáról szóló vers nem sikerült. — *F. J. A.* számos vers között nem találtunk közlésre alkalmasat.

NITROGEN
R.-T.
DICSŐSZENTMÁRTON

A legjobb tavaszi trágya a **MÉSZNITROGÉN.**
ÁLLANDÓ LERAKATOK:

Sváb Gazdasági Egyesület Temesvár,
Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület
Nagyszeben, Medgyes, Segesvár, Brassó.
Hann és Társa Kolozsvár.

Deutsch Andor Arad
ifj. Klein Lázár Nagyvárad

Gazdasági gépek és eszközök.

Vetőmagok

Műszaki Cikkek kaphatók!

Hann és Társa Gép és Műszaki Kereskedelmi r. t.-nél
Cluj-Kolozsvár Str. Reg Mária
(volt Deák Ferencz-utca) 11.
Telefon 2—36. Sürgöny cím: Hanncomp.

A „Glausch“-féle „Haematicum“
aromaticus vas- és mangán elixír

a legnevesebb orvosok által ajánlva

vérszegénység, sápadtság,
étvágytalanság és gyenge
testi állapotoknál.

Ize igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! Napjában étkezéskor vagy azután 1—2 evőkanállal. Gyermekeknek kevesebb.

Kapható mindenütt!

Vezérképviselet Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvár.

Olvassa a „Pásztortűz“-et.